

CYFARFOD	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD	28 Tachwedd 2019
TEITL	Argymhellion a Chynigion Gwella Adroddiadau Archwilio Allanol
PWRPAS	Sicrhau bod y Pwyllgor Archwilio yn bodloni ei hun bod y camau gweithredu grëwyd mewn ymateb i argymhellion adroddiadau archwilio allanol yn cael eu gwireddu.
AWDUR	Geraint Owen, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol

1 Y penderfyniadau a geisir/pwrpas yr adroddiad

1.1 Gwneir cais am ddau benderfyniad:

1.2 Penderfyniad 1

Bydd angen i'r Pwyllgor fodloni ei hun bod trefniadau priodol yn eu lle er mwyn sicrhau bod argymhellion gwella sy'n codi o adroddiadau archwilio allanol yn cael eu gwireddu. Bydd angen cytuno neu beidio gyda'r 'casgliad' ar gyfer pob adroddiad.

1.3 Penderfyniad 2

Bod y Pwyllgor yn cytuno ar brosesau'r Cyngor i'r dyfodol ar gyfer asesu argymhellion gwella sy'n codi o adroddiadau archwilio allanol.

2 Cyflwyniad

2.1 Mae cyfrifoldeb ar y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i ystyried adroddiadau archwilio allanol (cenedlaethol, a lleol i Wynedd), yr argymhellion a gynhwysir ynddynt, a goblygiadau rhain i lywodraethu, rheoli risg neu reolaeth.

2.2 Rôl y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn y mater hwn yw i fodloni ei hun bod trefniadau a phrosesau ar waith er mwyn sicrhau bod y cynigion gwella hyn yn cael eu hystyried a'u gweithredu, ac ni ddylai'r Pwyllgor ail-gynnal ymchwiliad i faterion sydd o fewn maes gwaith un o'r pwyllgorau craffu eraill. Fodd bynnag, os nad yw'r Pwyllgor o'r farn bod y trefniadau – gan gynnwys gweithrediad un o'r Pwyllgorau Craffu – yn ddigonol, gall alw unrhyw fater i mewn am ystyriaeth bellach, unai i'r pwyllgor llawn neu i'r Gweithgor Gwella Rheolaethau.

3 Ystyriaethau Perthnasol

3.1 Cyn ystyried y cefndir i'r ddau benderfyniad, dyma ddiweddariad ar weithrediadau yn dilyn penderfyniadau y Pwyllgor hwn ar 28 Mehefin 2018 –

3.2 Penderfyniadau:

(i) derbyn yr adroddiad yn ddarostyngedig i nodi bod cynnig gwella 6 o dan adroddiad 'Trefniadau awdurdodau lleol i godi tâl am wasanaethau a chynhyrchu incwm' "wedi'i gwblhau";

(ii) gofyn i'r Pwyllgor Craffu Gofal ystyried craffu'r materion a amlygwyd gan adroddiadau 2013/14 a 2014/15 yr AGGCC, adroddiad 'Helpu Pobl i Fyw'n Annibynnol: A yw Cyngorau'n Gwneud Digon?', ynghyd ag adroddiad

'Arolygiad Cenedlaethol o ofal a chymorth i bobl sydd ag anableddau dysgu (Arolygiad ar y cyd gan AGGCC ac Arolygiaeth Gofal Iechyd), a'r gwaith a wnaed i ymateb i'r cynigion gwella;

(iii) gofyn i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ystyried craffu'r materion a amlygwyd yn yr adroddiad 'Cyflawni â Llai – yr effaith ar wasanaethau iechyd yr amgylchedd a dinasyddion', a'r gwaith a wnaed i ymateb i'r cynigion gwella;

(iv) derbyn cadarnhad o ran pa bwyllgor ddylai rhoi ystyriaeth i adroddiad 'Rheoli asedau [Tir ac Adeiladau]';

(v) bod y Pwyllgor yn derbyn adroddiad yng nghyswllt yr adroddiad 'Diogelwch Cymunedol yng Nghymru', os oedd y mater yng nghylch gorchwyl y Pwyllgor;

(vi) derbyn eglurhad pam nad oedd 3 cynnig gwella o dan yr adroddiad 'Strategaeth Pobl' wedi eu cwblhau;

(vii) gofyn i'r Fforwm Craffu ystyried y sefyllfa o ran blaen graffu achosion busnes newidiadau i wasanaethau.

Gweithrediadau:

3.3 Pwynt (i) - wedi ei weithredu.

Pwyntiau (ii) a (iii) - Mae'r Pwyllgorau Craffu Gofal a Chymunedau, wrth bennu eu rhaglenni gwaith, wedi ystyried y ceisiadau ond ni flaenoriaethwyd craffu'r cynnydd.

Pwyntiau (iv), a (vi) – mae'r adroddiadau hyn o fewn maes gwaith y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, ac mae adroddiadau cynnydd yn erbyn yr argymhellion gwella wedi eu cynnwys yn Atodiad 1.

Pwynt (v) - Mae'r Pwyllgor Craffu Cymunedau wedi ei ddynodi yn Bwyllgor Craffu Trosedd ac Anrhefn. Mi fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r cyfarfod ar 5 Rhagfyr - 'Diweddariad Blynyddol gan y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol (Gwynedd a Môn)'

Pwynt (vii) - y Fforwm Craffu yn cyd-fynd gyda'r egwyddor yma yn llwyr. Bu enghreifftiau o ple lwyddwyd i adolygu a herio achosion busnes ers cyflwyno'r trefniadau newydd yn Mai 2017 ond teg fyddai ychwanegu na lwyddwyd i wneud hynny ar bob achlysur. Gweler y sylwadau ynghylch yr adolygiad craffu cyfredol yn Atodiad 1.

Penderfyniad 1

3.4

Atodiad 1

Cyflwynir yn **Atodiad 1** restr o'r arolygiadau a gynhaliwyd gan archwilwyr allanol rhwng 2014/15 a 2019/20, ynghyd â'u argymhellion ar gyfer gwella, a'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor yn erbyn yr argymhellion hynny. Rydym wedyn yn cynnig 'casgliad', sef a yw'r gwaith 'heb gychwyn', 'wrthi'n cael ei gynllunio', 'ar waith' neu 'wedi'i gwblhau'.

Mae Rhan 1 yn rhestru'n gronolegol yr arolygiadau sy'n edrych ar waith Cyngor Gwynedd yn unig (adroddiadau lleol), tra bo'r adroddiadau cyffredinol neu genedlaethol sy'n berthnasol i lywodraeth leol wedi eu rhestru'n gronolegol yn Rhan 2.

Ar gyfer yr adroddiadau a dderbyniwyd cyn Mehefin 2018 dim ond yr argymhellion gwella sy'n parhau heb eu cwblhau sy'n cael eu nodi yn Atodiad 1.

Weithiau, gall yna fwy o argymhellion fod wedi codi'n wreiddiol o'r adroddiadau hyn, ond mae'r pwyllgor hwn eisoes wedi barnu ei fod yn fodlon bod trefniadau digonol yn eu lle a'u bod wedi eu cwblhau.

Mae'r adroddiadau nad ydynt wedi dod ger bron y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu o'r blaen hefyd wedi eu cynnwys yn Rhannau 1 a 2, sef pob adroddiad ers Mehefin 2018. Mae'r holl argymhellion gwella ar gyfer yr adroddiadau yma wedi eu rhestru yn eu cyfanrwydd, ynghyd ag unrhyw gynnydd sydd wedi ei wneud eisoes.

Penderfyniad 2

3.5

Fel y nodwyd uchod, rôl y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn y mater hwn yw i fodloni ei hun bod *trefniadau a phrosesau* ar waith er mwyn sicrhau bod y cynigion gwella hyn yn cael eu hystyried a'u gweithredu. Mae'n debyg bod y ffocws wedi bod yn y gorffennol ar graffu ar *natur* y cynnydd ar yr argymhellion, er bod y cynnydd hwnnw, o bosib, eisoes yn cael ei ystyried a'i graffu yn rhywle arall.

Rhag dyblygu gwybodaeth rydym yn cynnig felly ein bod yn miniogi ein prosesau mewnol o adolygu argymhellion gan archwilwyr allanol *o hyn ymlaen*, gan barhau i sicrhau bod y cynnydd ar weithredu'r argymhellion yn cael eu rhannu'n gyhoeddus.

Mae'r ystyriaethau isod eisoes wedi eu trafod gan y Fforwm Craffu a'r Grŵp Llywodraethu.

Llwybr Adroddiadau Archwilwyr Allanol

3.7

Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu – bydd y Pwyllgor yn parhau i dderbyn adroddiad bob 6 mis ar y cynnydd a wneir ar argymhellion archwilwyr allanol sydd ar y gofrestr risg gorfforaethol; gwybodaeth am unrhyw adroddiadau newydd gan archwilwyr allanol a pha drefniadau sydd mewn lle i ymateb iddynt; ac adroddiad cryno yn amlinellu'r trefniadau sydd mewn lle i barhau i ymateb i argymhellion sydd heb eu cwblhau.

Adroddiadau Herio Perfformiad Aelodau Cabinet (adroddiadau cyhoeddus i gyfarfodydd y Cabinet 3 gwaith y flwyddyn) – wrth baratoi yr adroddiadau hyn bydd materion sydd ar y gofrestr risg yn derbyn sylw; bydd pob adroddiad newydd gan archwilwyr allanol a'r cynllun i ymateb iddynt yn derbyn sylw; a bydd adroddiad cynnydd ar gynlluniau gweithredu sydd eisoes wedi eu cytuno hefyd yn derbyn sylw. Gan fod aelodau o'r Pwyllgor Craffu hefyd yn arsylwi'r cyfarfodydd paratoi hyn, bydd cyfle iddynt gyfeirio unrhyw adroddiad gan archwiliwr allanol, a'r cynllun gweithredu, at sylw un o'r Pwyllgorau Craffu.

Mae rhai archwilyr allanol yn cynnal adolygiadau blynyddol o berfformiad y Cyngor – ee. mae Arolygaeth Gofal Cymru yn cynnal adolygiad blynyddol o wasanaethau cymdeithasol llywodraeth leol, ac yna'n cyhoeddi adroddiad gydag unrhyw argymhellion gwella. Os na fydd mater sydd angen sylw wedi ei 'ddatrys' ymhen diwedd blwyddyn yna fe ddylai'r mater hwnnw gael ei amlygu eto yn adroddiad perfformiad y flwyddyn ddilynol.

Rhag bo'r Pwyllgor hwn yn derbyn gwybodaeth ail-adroddus felly rydym yn argymhell mai'r adroddiad diweddaraf yn unig o adroddiadau blynyddol gan archwilyr yn unig sy'n cael eu cyflwyno.

3.8

4 Rhesymau Dros Argymhell y Penderfyniad

- 4.1 Mae angen i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu sicrhau llywodraethu cywir o fewn y Cyngor drwy fod â gorolwg dros sut y byddwn yn ymateb i gynigion gwella adroddiadau archwilio allanol.

5 Camau nesaf ac amserlen

- 5.1 Mae'r gwaith o ymateb i'r rhan fwyaf o'r cynigion gwella yn waith parhaus. Os fydd y pwyllgor yn cytuno gyda'r casgliadau ar y cynnydd a wnaed yn erbyn y cynigion gwella, yna ni fydd y rhai sydd "wedi'i gwblhau" yn derbyn sylw'r Pwyllgor hwn eto. Bydd y rhai sydd "ar waith" yn dod yn ôl i'r Pwyllgor hwn i'w hystyried eto ymhen tua 6 mis.

6 Rhestr Atodiadau/Llyfryddiaeth

Atodiad 1 – Cynigion Gwella Adroddiadau Archwilyr Allanol 2014-2019